

לבריאות והצלחת

שמואל בן זכריה וקלרה אידל. מרים בת יהושע ומרתא

פתחיה בן יאיר וחנה. חגית בת שמואל ומרים

וילדיהם דרור הלל ואשר יש'

עודד בן שמואל ומרים. מעין בת אפרים ואורלי

וילדיהם ידידיה רננה שירה אמונה

רועי בן משה ושרה. תמר בת שמואל ומרים

לרפואת חיים שמואל בן סימה

לעילוי נשמת פרל בת רבקה ע"ה

לעילוי נשמת

אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

לעילוי נשמת

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

המנחות הטעונות שמן ולבונה

א. מנחת סולת.

היא האמורה בתחילת פרשת מנחות, "וּנְפֹשׁ פִּי תִקְרִיב קֶרְבָּן מִנְחָה לַה' סֹלֶת יִהְיֶה קֶרְבָּנוֹ וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לְבָנָה ...", [והמתנדב מנחה סתם, מביא אותה עשרון סולת, ולוג שמן, וקורט לבונה, ובולל הסולת בשמן, וקומץ ממנה כד חיה, בלא אפיה].

ב-ג. מנחת מאפה תנור הבאה חלות ומנחת מאפה תנור הבאה ריקין.

היא שנאמר בה "וְכִי תִקְרַב קֶרְבָּן מִנְחָה מֵאֶפֶה תִנּוֹר סֹלֶת חֲלוֹת מִצַּת בְּלוּלַת בֶּשֶׂמֶן וְרִקְיָקִי מִצוֹת מְשָׁחִים בֶּשֶׂמֶן".

וזה כדעת האומרים שיש שני אפשרויות להביאה. (א) עשר חלות. (ב) עשר ריקין. [שכל המנחות באות עשר חלות]. אבל לדעת רבי שמעון, יש אפשרות שלישית להביאה, והיא חמש חלות וחמש ריקין.

ד. מנחת מחבת.

היא שנאמר בה "וְאִם מִנְחָה עַל הַמַּחְבֵּת קֶרְבֶּנֶדָּ סֹלֶת בְּלוּלָה בֶּשֶׂמֶן מִצָּה תִהְיֶה. פְּתוֹת אֹתָהּ פְּתִים וַיִּצַקְתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן מִנְחָה הוּא".

ה. מנחת מרחשת.

היא שנאמר בה "וְאִם מִנְחַת מְרַחֶשֶׁת קֶרְבֶּנֶדָּ סֹלֶת בֶּשֶׂמֶן תַּעֲשֶׂה ...".

ו. מנחת כהנים.

כהן שהתנדב אחת מחמש המנחות הללו מביא אותן, אבל אינו נקמצות, אלא מקטירן כליל, שנאמר, "וְכָל מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה לֹא תֵאָכֵל".

ז. מנחת כהן משיח.

היא מנחת חביתין, שנאמר בה, "עֲשִׂיֶרֶת הָאֶפֶה סֹלֶת מִנְחָה תִמִּיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֶּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב. עַל מַחְבֵּת בֶּשֶׂמֶן תַּעֲשֶׂה מְרַבֶּכֶת תִּבְיָאָנָה תִּפְיִנִי מִנְחַת פְּתִים תִּקְרִיב רִיחַ נִיחֹם לַה'".

ח. מנחת גוים.

היא מנחה שמתנדבים גוים כישראל, [כפי שיתבאר בעזה"י בפרק אלו מנחות].

ט. מנחת נשים.

היא מנחת נדבה של נשים, שהתנדבו אחת מחמש המנחות כאנשים.

- במנחת סולת מפורש בכתוב שהיא טעונה שמן ולבונה, וכל שאר המנחות המנויות אחריה, שהן מנחות יחיד, למדות ממנה, שנאמר בה "וּנְפֹשׁ", ללמד שכל מנחה שהיא מנחת נפש [=יחיד] כמותה, דינה להיות טעונה שמן ולבונה כמותה.

י. מנחת העומר.

היא מנחת הקרבה בפסח להתיר את התבואה החדשה, שנאמר בה, "וְאִם תִּקְרִיב מִנְחַת בְּכוֹרִים לַה' אָבִיב קִלּוֹי בָּאֵשׁ גֵּרֶשׁ כְּרָמְל תִּקְרִיב אֶת מִנְחַת בְּכוֹרֶיךָ. וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָּ עָלֶיהָ לְבָנָה מִנְחָה הוּא. וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת אֲזִכְרֹתֶיהָ מִגֵּרֶשָׁה וּמִשְׁמֶנָּה עַל כָּל לְבַנְתָּהּ אִשָּׁה לַה'".

- במנחת העומר מפורש בכתוב שהיא טעונה שמן ולבונה.

יא. מנחת יום שמיני למילואים.

היא המנחה שקרבה ביום חנוכת המשכן, שהיה יום שמיני למילואים, שנאמר בה, "וּמִנְחָה בְּלוּלָה בֶּשֶׂמֶן".

- ובמנחה הזו מפורש, שהיא טעונה שמן, ולא נתפרש אם טעונה לבונה, אולם מתוך שנאמר במנחת העומר "מִנְחָה" ללא צורך, לרבות מנחה אחרת שיהיה דינה כמותה, למדנו שמנחת שמיני למילואים תהא טעונה לבונה כמנחת העומר.

טעונה שמן ולא לבונה

מנחת נסכים, היא המנחה הקרבה יחד עם הקרבנות [הטעונים נסכים, שהם עולה ושלמים], ומבוארת בכמה מקומות בתורה, ואחד מהם בפרשת שלח, "וְהִקְרִיב הַמִּקְרִיב קֶרְבָּנוֹ לַה' מִנְחָה סֹלֶת עֶשְׂרוֹן בְּלוּל בְּרִבְעֵית הַהֵינִי שֶׁמֶן. וְנִיזוּ לְנֶסֶד רְבִיעֵית הַהֵינִי תַעֲשֶׂה עַל הָעֶלָה או לְזֶבַח לִכְפֹּשׁ הָאֶחָד. או לְאֵיל תַעֲשֶׂה מִנְחָה סֹלֶת שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים בְּלוּלָה בֶּשֶׂמֶן שְׁלֹשִׁית הַהֵינִי. וְנִיזוּ לְנֶסֶד שְׁלֹשִׁית הַהֵינִי תִקְרִיב רִיחַ נִיחֹם לַה'. וְכִי תַעֲשֶׂה בֶן בֶּקֶר עֶלְה או זֶבַח לְפִלֵּא נֶדֶר או שְׁלָמִים לַה'.

וְהִקְרִיב עַל פֶּן הַבֶּקֶר מִנְחָה סֶלֶת שְׁלֵשָׁה עֶשְׂרִינִים בְּלוּל בְּשֶׁמֶן חֲצִי הַהֵינֶן. וַיִּזֶן תְּקַרִיב לְנֶסֶד חֲצִי הַהֵינֶן אֲשֶׁה רִיחַ נִיחַח לָהּ.".

- במנחה זו מפורש בכתוב שהיא טעונה שמן.
אולם אינה טעונה לבונה, כי נאמר במנחת העומר, "וְשִׁמְתָּ עֲלֶיהָ לְבֹנָה", ו"עֲלֶיהָ" מיעוט הוא, לומר לך, עליה [כלומר על מנחת העומר] שים לבונה, ולא על מנחת נסכים.

טעונה לבונה ולא שמן

לחם הפנים שהיו נותנים על השלחן משבת לשבת, שנאמר בו, **"וְלִקְחָתָּ סֶלֶת** וְאֶפֶיֶת אֹתָהּ שְׁתֵּים עָשָׂרָה חֲלוֹת שְׁנֵי עֶשְׂרִינִים יִהְיֶה הַחֲלָה הָאֶחָת. וְשִׁמְתָּ אוֹתָם שְׁתֵּים מֵעֲרֻכּוֹת שֶׁשׁ הַמֵּעֲרֻכָּת עַל הַשְּׁלַחַן הַטָּהוֹר לִפְנֵי ה'." וְנִתְּתָּ עַל הַמֵּעֲרֻכָּת לְבֹנָה זָפָה וְהִיְתָה לְלֶחֶם לְאִזְכָּרָה אֲשֶׁה לָהּ. בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יַעֲרֻכְנוּ לִפְנֵי ה' תָּמִיד מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם. וְהִיְתָה לְאֶהָרֹן וּלְבָנָיו וְאֶכְלָהוּ בְּמִקּוֹם קֹדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קִדְשִׁים הוּא לוֹ מֵאֲשֵׁי ה' חֶק עוֹלָם".

- בלחם הפנים מפורש בכתוב שהוא טעון לבונה.
אולם אינו טעון שמן כי נאמר במנחת העומר "וְנִתְּתָּ עֲלֶיהָ שֶׁמֶן", ו"עֲלֶיהָ" מיעוט הוא, לומר עליה [כלומר על מנחת העומר] תן שמן, ולא על לחם הפנים.

אינו טעונות לא שמן ולא לבונה

א. שתי הלחם.

הם שתי הלחם הבאים בעצרת עם שלמי הציבור, שנאמר, **"מִמּוֹשְׁבֵי־תִיכֶם תָּבִיאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתֵּים שְׁנֵי עֶשְׂרִינִים סֶלֶת תְּהִיֶינָה חֶמֶץ תִּתְּאֲפִינָה בְּפוּרִים לָהּ"**.

- בשתי הלחם לא נאמר בכתוב אם טעונים שמן ולבונה או לא, אולם הם אינם טעונים לא שמן ולא לבונה, כי נאמר במנחת העומר **"הוא"**, ו"הוא" מיעוט הוא, לומר, שדווקא היא [כלומר מנחת העומר] טעונה שמן ולבונה, אבל שתי הלחם אינם טעונים לא שמן ולא לבונה.

ב. מנחת חוטא.

היא מנחה הבאה על חטא [טומאת מקדש וקדשיו, או חטא שבועת ביטוי, למי שאין ידו משגת להביא קרבן בהמה או עוף], שנאמר בה, **"וְאִם לֹא תִשָּׂיג יָדוֹ לְשִׁפְתֵי תָרִים אוֹ לְשִׁפְתֵי בְנֵי יוֹנָה וְהִבִּיא אֶת קֶרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירַת הָאֶפֶה סֶלֶת לְחֻטָּאת לֹא יִשִּׂים עֲלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא יִתֵּן עֲלֶיהָ לְבֹנָה** כִּי חֻטָּאת הִיא ..."

- במנחת חוטא מפורש בכתוב שאינה טעונה לא שמן ולא לבונה.

ג. מנחת קנאות.

היא מנחת סוטה, שמביאה אשה שקינא לה בעלה ונסתרה, ובא להשקותה מים המרים, שנאמר בה, **"וְהִבִּיא אֶת קֶרְבָּנָה עֲלֶיהָ עֲשִׂירַת הָאֶפֶה קֶמַח שְׁעָרִים לֹא יִצַק עָלָיו שֶׁמֶן וְלֹא יִתֵּן עָלָיו לְבֹנָה** כִּי מִנְחַת קִנְאָת הוּא מִנְחַת זָכָרוֹן מִזְכָּרַת עֶוְוֹן."

- במנחת קנאות מפורש בכתוב שאינה טעונה לא שמן ולא לבונה.

השוואת המנחות למנחת העומר					
	מנחת העומר	מנחות יחיד	לחם הפנים	מנחת נסכים	שתי הלחם
באה מעשרון סולת	כן	כן	בא משני עשרונים	כן	כן
מתקדשות בכלי	כן	כן	מתקדש בתנור	כן	לא
קרב בחוץ [=בעזרה]	כן	כן	סידורו בפנים [=בהיכל]	כן	לא קרב כלל
נפסלות [בלינה=] בעיבור צורה של לילה אחד	כן	כן	עומד על השלחן משבת לשבת	כן	כן
טעונות הגשה לקרן דרומית מערבית של המזבח	כן	כן	לא	לא	לא
מגופן קרב לאישים	כן	כן	רק הלבונה שאינה מגוף הלחם קרבה לאישים	כן	לא
קרבן ציבור	כן	לא	כן	כן	כן
יש חובה להביא	כן	לא	כן	כן	כן
דוחה את הטומאה	כן	לא	כן	כן	כן
נאכלים לכהנים	כן	מנחת כהנים כולה כליל	כן	לא	כן
נוהג בו פיגול	כן	במנחת כהנים אין דין פיגול כי לא נאמר דין פיגול אלא בדבר שיש לו מתירים אבל היא כולה כליל ומתירה את עצמה	כן	כן	כן
קרב אף בשבת	כן	לא	כן	כן	כן
לוג שמן אחד	כן	כן	אין שמן	שלושה לוגין	אין שמן

	לעשרון סולת				לעשרון סולת
קרב מחמת עצמו	קרב אלא עם הזבח	?	כן	כן	קרב מחמת עצמו
באות מצה	כן	כן	כן	כן	באות מצה
מתיר תבואה חדשה	לא	לא	לא	כן [במדינה]	מתיר תבואה חדשה
טעון תנופה	לא	לא	לא	כן	טעון תנופה
קרב רק מתבואת הארץ	לא	לא	לא	כן	קרב רק מתבואת הארץ
יש להם זמן קבוע	?	כן	לא	כן	יש להם זמן קבוע
באות רק מתבואה חדשה	לא	לא	לא	כן	באות רק מתבואה חדשה
סך הכל	11	8	9	20	13

לעיל נתבאר, שהמיעוטים האמורים במנחת העומר, [ללמד על דברים שאינם טעונים שמן ולבונה], נאמרו לעניין מנחת נסכים, ולחם הפנים, ושתי הלחם, ולא לעניין מנחות יחיד.

ואף על פי שחלק מהמנחות הללו דומות למנחת העומר בדברים רבים יותר, ממה שמנחת יחיד דומה למנחת העומר, מכל מקום, מאחר שנאמר במנחת סולת "וְנִפְּשׁוּ", יש ללמוד מכך, שכל מנחות נפש [=יחיד] דינם כמנחת סולת, ועל כרחך, המיעוטים נאמרו לדברים אחרים, ולא למנחת יחיד.

"לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבנה כי

חטאת היא"

השם שמן על מנחת חוטא, עובר בלא תעשה,

שנאמר, "לא ישים עליה שמן".

והנותן לבונה על מנחת חוטא, עובר בלא תעשה,

שנאמר, "ולא יתן עליה לבנה".

ומי שנתן על אותה מנחה, גם שמן וגם לבונה,

עובר בשתייהן, שנאמר, "לא ישים עליה שמן ולא

יתן עליה לבנה", כלומר על אותה מנחה לא ישים

שמן, ולא יתן לבונה.

וכל זה, כשנתן שמן או לבונה על המנחה הזו

קודם הקמיצה, אבל הנותן שמן או לבונה על

שיירי המנחה הזו, אינו עובר בלא תעשה.

והמיעוט בא לפסול את המנחה שנתנו עליה דבר

שאסור לתת שמן ולבונה על מנחת חוטא

נאמר ריבוי ומיעוט, ריבוי "כי חטאת", המלמד

שהמנחה קרויה חטאת, אפילו אם עבר ונתן עליה

את הדבר שאסרה תורה לתת, ומיעוט "היא",

ללמד, שאינה כשרה אלא אם לא נתן עליה את

הדבר שאסור לתת.

ומסתבר, שהריבוי בא להכשיר את המנחה

שנתנו עליה דבר שאסור לתת, כשיש אפשרות

ללקטו ממנה, כלומר כשנתן עליה לבונה שניתן

ללקטה. [ומסקנת הסוגיה שכן הדין דווקא

כשאפשר ללקטה אבל אם נתן עליה לבונה

שחוקה שאי אפשר ללקטה אף על פי שאינה

בלועה במנחה אין המנחה כשרה].

והמיעוט בא לפסול את המנחה שנתנו עליה דבר

שאסור לתת, כשאי אפשר ללקטו ממנה, כלומר

כשנתן עליה שמן, שנבלע בה, ואי אפשר להסירו,

[והוא הדין כשנתן עליה לבונה שחוקה, שאינה

בלועה בה, אבל מעורבת בה בלא אפשרות

להסירה ממנה]. וכל זה, כשנתן שמן על גוף

המנחה, [שנאמר "לא ישים עליה שמן"], אבל נתן

כלי של שמן על גבי הכלי שבו המנחה לא פסלה.

ולכל הפירושים, מנחת חוטא שנתן עליה לבונה,

וחזר ולקטה, הרי היא כשרה כמו שהיתה קודם

שנתן עליה לבונה. [ואם קרבה בהכשר כפרה,

ואם קרבה במחשבת פסול, חוץ למקומו, או

במחשבת פיגול, חוץ לזמנו, נפסלת או מתפגלת].

< ולפירוש התוס', [שבזמן שהלבונה על המנחה היא

פסולה, כפי שיתבאר בעזה"י להלן], לבאר עניין זה,

היאך חזרה המנחה לכשרותה אחר שכבר נפסלה,

נאמרו דברי אביי ורבא ורב אשי.

- לדברי אביי, דין זה למד מהכתוב "כי חטאת", כלומר

שכשילקטו את הדבר האסור מעל המנחה, היא חוזרת

להיות חטאת כבתחילה.

- ולדברי רבא, דין זה האמור כאן תלוי במחלוקת

תנאים, ואינו אלא כדעת חנן המצרי, האומר, שדבר

שנדחה מאיזו סיבה, כשבטלה הסיבה, הוא חוזר

להכשרו, אבל לדעת חכמים, מאחר שנדחת המנחה

הזו בזמן שהיתה עליה הלבונה, שוב אינה חוזרת

להכשרה.

- ולדברי רב אשי, דין זה הוא אף כדברי חכמים, כי

במקום שניתן לתקן את הדבר שבגללו נדחה הקרבן

מהכשרו, אין הקרבן נדחה מהכשרו.

< אולם מתוך פירוש רש"י משמע, שגם בזמן

שהלבונה על המנחה היא כשרה, [אלא שיש בה

פסול, אבל אין הפסול הזה פוסל אותה], ולכן

מאחר שלא נפסלה המנחה בעוד הלבונה עליה,

דין פשוט הוא שכשרה היא כשהסירו ממנה את

הלבונה.

וכל זמן שהלבונה על המנחה :

< לפירוש התוס', המנחה פסולה לגמרי, ובין אם קרבה בהכשר, או במחשבת פסול, או במחשבת פיגול, אינה לא כשרה ולא פיגול, אלא פסולה.

< **אולם מתוך פירוש רש"י משמע, שאינה נפסלת, ולכן אם קרבה בהכשר, היא כשרה, ורק אם קרבה במחשבת פסול, היא נפסלת, והוא הדין אם קרבה במחשבת פיגול, אינה מתפגלת אלא נפסלת,** כי אף על פי שאינה פסולה, יש בה פסול של לבונה, ואין מנחה מתפגלת אלא כשאין בה שום פסול חוץ ממחשבת הפיגול.

- לדברי אביי, דין זה למד מהכתוב "כִּי חֲטָאת", כלומר אף בעוד הלבונה עליה היא חטאת ומכפרת.

- ולדברי רבא, דין זה תלוי במחלוקת תנאים, ואינו אלא כדעת חנן המצרי, האומר, שאף כשנופל פסול באיזה דבר הוא אינו נדחה, אבל לדעת חכמים, מאחר שיש לבונה על המנחה היא נדחית ופסולה.

- ולדברי רב אשי, דין זה הוא אף כדברי חכמים, כי במקום שניתן לתקן את הדבר שבגללו נדחה הקרבן מהכשרו, אין הקרבן נדחה מהכשרו. [ואמר רב אדא שהפירוש הזה מסתבר שכן מצינו שגם דעת רבי יהודה כן שדבר שנפסל נדחה אבל אם ניתן לתקן אינו נדחה].

השיעור שבו השמן פוסל את מנחת חוטא

לשון הכתוב האוסר לשים שמן על מנחת חוטא הוא, "לא ישים עליה שֶׁמֶן".

< ולעניין שיעור השמן שאסור לתת על המנחה :

- ללשון ראשון [של רב יצחק בר יוסף], דעת רבי יוחנן, שאפילו מעט שמן אסרה תורה לתת על המנחה הזו, כי כל שמן ששימו הוא, בכלל מה שאסרה תורה "לא ישים עליה שֶׁמֶן", שלשון שימה הוא אף בכלשהו.

- וללשון שני [של רב יצחק בר יוסף], הסתפק רבי יוחנן האם אפילו מעט שמן אסרה תורה לתת על מנחת חוטא מהטעם הנ"ל או שלא אסרה תורה אלא נתינת כזית שמן כדין נתינת לבונה שלא אסרה תורה אלא בשיעור כזית [כפי שיתבאר בעזה"י להלן].

< ולעניין שיעור המנחה שאסור לתת עליה שמן :

- מתוך שנאמר בכתוב "לא ישים עליה שֶׁמֶן", למדנו שהאיסור הוא לשים את השמן על מנחה שיש בה שיעור, כלומר כזית.

מכל זה עלה בידינו, שהשם **משהו [או כזית] שמן, על כזית מהמנחה,** עבר באיסור, ופסל את המנחה.

השיעור שבו הלבונה פוסלת את מנחת חוטא

לשון הכתוב האוסר נתינת לבונה על מנחת חוטא הוא, "ולא יתן עליה לְבָנָה".

וכלל בידינו, ששיעור נתינה הוא לכל הפחות כזית, [שנאמר, "וַיֹּאֲשֶׁר כִּי יֹאכַל קֶדֶשׁ [=תרומה] בְּשִׁגְגָה וַיִּסַּף חֲמִשִּׁיתוֹ עָלָיו וַנִּתֵּן לָפָהוּ אֶת הַקֶּדֶשׁ [כלומר יתן לכהן פירות אחרים כנגד מה שאכל להיות תרומה]", הרי שנאמרה נתינה על תשלום של דבר מאכל כמו שאכל, וכל אכילה היא לכל הפחות כזית, ומכאן ששיעור נתינה הוא לכל הפחות כזית]. ואם כן, מתוך שנאמר כאן האיסור בלשון נתינה, "ולא יתן עליה לְבָנָה", למדנו, שהאיסור הוא בנתינת כזית לבונה.

ומתוך שנאמר בכתוב "ולא יתן עליה לְבָנָה", למדנו שהאיסור הוא בנתינת הלבונה על מנחה שיש בה שיעור, כלומר כזית, אלא מאחר שנאמר הכתוב הזה שתי פעמים, "לא ישים עליה שֶׁמֶן וְלֹא יתן עליה לְבָנָה", הרי זה ריבוי אחר ריבוי, ואין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט, ואם כן בא הכתוב ללמד, שהאיסור הוא בנתינת לבונה אפילו על מעט מהמנחה.

מכל זה עלה בידינו, שהנותן **כזית לבונה, על משהו מהמנחה,** עבר באיסור, ופסל את המנחה.

לכאורה, כל הדינים הנ"ל, האמורים במנחת חוטא, נכונים גם במנחת סוטה, שכן גם בה נאמר כתוב דומה לכתוב במנחת חוטא, "ולא יצק עליו שֶׁמֶן וְלֹא יתן עליו לְבָנָה כִּי מִנְחַת קִנְאָת הוּא", ויש ללמוד ממנו את כל הדינים הנ"ל.

© כל הזכויות שמורות י.א.ה.

bekitsur1@gmail.com

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)

תרומות והנצחות:

הורביץ. בנק פאגי (52). סניף 183. חשבון 654248

[פתרון לבעלי חשבונות מוגבלים](#)